

*Csendélet Buddha- szoborral,
1920-as évek első fele*

Olaj, vászon, 72,5x72,5 cm
Jelezve jobbra lent: Vaszary J.

•BÁV 41. aukció, 332. tétel

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / € 29 412

Buddhák és bonzok

Vaszary húszas évek első felében készített attraktív csendéletei között feltűnik Buddha figurája, a virágcsendéletek egyik kísérő elemeként. Buddha alakja ekkor még nem párosul a világnézeti értelmezéssel, amelyre párizsi útja után a húszas évek közepétől került sor. Akkortól a megváltozott funkciójú Buddha a keleti kultúra allegóriájaként válik a nyugati világot képviselő mondain nőalak párjává. (pl. *Akt Buddhával*, Mű-terem Galéria aukció, 2003. ősz, 178. tétel, további két variációja a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében.) A Buddhákkal rokon és hasonló funkciójú a japán bonz (buddhista barát) figurája, mely szintén virágcsendélet keretében kerül ábrázolásra. (*Csendélet bonzfigurával*, 1920 körül, magántulajdon, *Virágcsendélet bonz-alakkal*, 1926, – Révész-gyűjtemény) *

Párhuzamok

Az aukción szereplő festmény közvetlen analógiáját jelenti a Magyar Nemzeti Galériában őrzött „*Sárga virágok Buddha szoborral*” című festmény (Leltári szám: FK 4986), amin Buddha figurája feltehetően azonos a képünkön szereplő szoborcákkal. A festésmód is hasonló. A színtobzódás, a plasztikus festésmód, a színek sötét alapból való kirobbanása a húszas évek első felére volt jellemző Vaszary életművében. A háború utáni periódusban a fekete alapból való festésnél nem ritka az ecset helyett a festőkés használata. Vaszary az itthon maradt modernekkel párhuzamosan – többek között Márffy, Egry, Kmetty – egészen a húszas évek közepéig folytatja „expresszionizmusát”. A változást általában egy külföldi utazással lehet összefüggésbe hozni, Vaszary esetében is ez történt. A legkorábbi datált mű Buddha-szoborral ebből az időszakból egy magángyűjteményben őrzött kép, mely 1919-ből származik.

Sokszínű egység

A vázából kiomló rózsaszínek, sárgák, zöldek számos árnyalatait magába foglaló pompás virágcsokrot a Buddha lábánál elhelyezkedő színes gyöngysor ellensúlyozza. Vaszary él a festékfelrakás módjainak különböző lehetőségeivel (pl. a tubusból való közvetlen kinyomása a festéknek, stb.) elsősorban az expresszív kifejezés és a plasztikai hatás érdekében. Ugyanakkor a szobor finom alakja, visszafogott festésmódja ellenpontozza a kirobbanó színezésű virágok képi dominanciáját. A kiegyensúlyozott képi rend megkülönbözteti a képet, a korszakra inkább jellemzőbb, túlzásokra építő művek sorától.

Ikonográfia

A leomló virágcsendélet alatt elhelyezkedő Buddha figurája (meditáló kéztartásban) mellett lazán odavetett féldrágakövekből álló buddhista olvasó található. A húszas évek második felében bekövetkezett már említett frivol buddhizmus-értelmezés helyett (pl. *Kelet-Nyugat*), a Buddha szobor nem veszíti el eredeti lényegét. A ráomló virágok (peóniák?) körbeveszik, mintegy keretet biztosítanak a szobornak, melyet szinte visszavarázsolnak a természetbe. Az olvasó megfestése, mely több mint szokványos csendélet-kellék, kiemeli a képet az egzotikus szobor és a virágcsendélet látványos, de különösebb jelentés nélküli együtteséből. A kép így kontemplatív, szakrális jellegű lesz.

Vaszary János: *Sárga virágok Buddha szoborral*, 1920-as évek eleje, Magyar Nemzeti Galéria

Kopócsy Anna

